

martins'

Elektronická kontraktace

Praktický návod podepisování na dálku

ÚVOD

OSNOVA

- Co je to písemná forma a co je podpis / elektronický podpis
- Jaké jsou varianty podepisování na dálku
- Jak hledí rozhodovací praxe na elektronické podpisy
- Jak získat kvalifikovaný elektronický podpis
- Jaké jsou use case pro podepisování na dálku a jak zvolit podpis

PÍSEMNÁ A FORMA A DRUHY PODPISŮ

PÍSEMNÁ FORMA A PROČ JE DŮLEŽITÁ

- Základní zásada: bezformálnost právních jednání
- Výjimky:
  - Úvěry, nemovitosti, výhradní licence, obchodní zastoupení,
  - Ručení, finanční záruka, uznání dluhu, ale i mnohá potvrzení
- Požadavky:
  - Písemnost
  - Podpis (vč. Elektronického) či fikce podpisu
  - Výjimka: písemná forma zachována při využití prostředků umožňujících zachycení jeho obsahu a určení jednající osoby
- Písemnost vs. listina

PODPIS VS. ELEKTRONICKÝ PODPIS

- Standardní chápání: vlastnoruční podpis
  - Identifikační funkce
  - Autorizační funkce
  - Důkazní funkce
  - Nemá žádnou zákonnou úpravu – obyčej
- Elektronický podpis = podpis písemného právního jednání v elektronické podobě
  - Speciální úprava (eIDAS, ZSVD)
  - **Prostý**
  - **Zaručený**
  - **Kvalifikovaný**

PROSTÝ ELEKTRONICKÝ PODPIS

- Definice:
  - Data v elektronické podobě
  - Připojená k jiným datům v elektronické podobě
  - Podepisující osoba je používá k podepsání
- Potenciálně velmi volný výklad
- Sporné případy:
  - Jméno a příjmení v e-mailu
  - Kliknutí na tlačítko
  - Opsání SMS/e-mailového kódu
- Ideální řešení: jde o el. podpis s nízkou průkazností
- Alternativní řešení: jde o písemnou formu dle výjimky (§ 562)
- Převažující řešení: záleží na tom, jakou funkci požadavek písemné formy sleduje

ZARUČENÝ ELEKTRONICKÝ PODPIS

- Základní charakteristika:
  - Určení podepisující osoby (spojení + identifikace)
  - Zajištění autorizace s vysokou úrovní důvěry
  - Zajištění integrity dokumentu
- Problém v praxi: neprůkaznost
- Vyšší varianta: využití kvalifikovaného certifikátu
- Problém: čas podpisu a expirace certifikátu

KVALIFIKOVANÝ ELEKTRONICKÝ PODPIS

- Základní charakteristika:
  - Určení podepisující osoby (spojení + identifikace)
  - Zajištění autorizace s vysokou úrovní důvěry
  - Zajištění integrity dokumentu
  - Kvalifikovaný certifikát
  - Kvalifikovaný prostředek pro vytváření
- Jediný s harmonizovanými účinky (vlastnoručního podpisu)
- Jediný uznávaný napříč EU
- Problém: čas podpisu a expirace certifikátu
- Uznávaný el. podpis

ELEKTRONICKÉ PEČETI A ČASOVÁ RAZÍTKA

- Elektronická pečeť:
  - Využívá právnická osoba
  - Cílem je potvrzení autenticity dokumentu prokázáním integrity
- Elektronické časové razítko
  - Využívá kdokoli, není spojeno s žádnou osobou
  - Cílem je ukotvení dokumentu v čase prokázáním integrity

MEZINÁRODNÍ PŘESAĤ

- Neexistuje harmonizace (s výjimkou kvalifikovaného el. podpisu, kvalifikované el. pečeti a kvalifikovaného časového razítka)
- Nad rámec minimální harmonizace smluvní státy upravují otázky jinak
- Příklad přísnější praxe: Německo
- Není možné spolehnout se na jednotný režim → důsledky při rozhodování, který podpis využít; nutno přihlédnout k rozhodnému právu (srov. dále)

PŘÍKLADY ZPŮSOBŮ PODEPISOVÁNÍ

DOBRÉ A ŠPATNÉ ZPRÁVY

Dokument je většinou platný a právně závazný

ALE:

- Pozor na sektorové regulace (jednání korporací, pracovní právo, farmacie apod.)
- Kvalifikovaný el. podpis není ověřený podpis (ale může být)

Ale s hromadou výjimek

A nebo taky vůbec ne

Zaručení podepisující
osoby

1/5

Zachycení obsahu
jednání

1/5

Emailová komunikace

Výhody:

- Rychlost, bezformálnost
- Možnost informovat více lidí najednou

Nevýhody

- **Naprosto mizivá důkazní síla**

Kdy používat?

- Méně rizikové právní jednání
- Jednání, které je následně potvrzeno faktickým plněním (potvrzení přístupu k objektu, rezervace)
- Jednání, kde je podstatná rychlost / plynulost
- Jednání podpořené předchozí smlouvou

Zaručení podepisující
osoby

1,5/5

Zachycení obsahu
jednání

2/5

Zasílání scanu/fotky podpisu

Výhody:

- Propojení obsahu s projevem vůle (podpisem)
- Neměnnost obsahu
- Možnost výměny originálů

Nevýhody

- Slabá důkazní síla
- Nebezpečí zneužití podpisu

Kdy používat?

- Pokud můžeme podpořit posláním originálu a spěcháme
- Méně rizikové smlouvy se zajištěnými obchodními partnery

Zaručení podepisující
osoby

2-3/5

Zachycení obsahu
jednání

3/5

Podpisové aplikace

Výhody:

- Flexibilita a rychlost
- Propojení podpisu s obsahem
- Auditní stopa, zvyšující důkazní sílu, více faktorů ověření
- Možnost povýšení nad prostý podpis

Nevýhody

- Závislost na řešení třetí strany
- Stále relativně nízká úroveň ověření osoby
- Náklady dle množství smluv
- **Každé řešení je jiné – vždy ověřit!**

Kdy používat?

- Situace kdy nižší ověření je rizikové ale vyšší ověření je nemožné, či transakčně neúnosné
- V případě velkého množství podepisovaných dokumentů středního rizika

Zaručení podepisující
osoby

3,5/5

Zachycení obsahu
jednání

4/5

Datová schránka

Výhody:

- Fikce doručení a fikce obsahu zprávy
- Vysoká míra ověření odesílající osoby (s prostým podpisem)
- Všechny PO a podnikající FO mají datovou schránku

Nevýhody

- Není povinné přijímání soukromých datových schránek
- Nefunguje dobře pro jednání více osob na jedné straně
- Mazání zpráv!

Kdy používat?

- Pokud protistrana nemá kvalifikovaný el. Podpis, jde o vyšší míru rizika a vlastnoruční podpis nelze získat

Zaručení podepisující
osoby

4/5

Zachycení obsahu
jednání

5/5

Kvalifikovaný podpis

Výhody:

- Právní jistota, nízká právní kontroverze
- Neměnnost obsahu jednání
- Úroveň odpovídající vlastnoručnímu podpisu
- **Harmonizace napříč EU**

Nevýhody

- Vysoké úvodní transakční náklady (spíše časové než finanční)
- Podpis musí mít i druhá strana

Kdy používat?

- V případě vysoce rizikových smluv, avšak bez možnosti zajištění vlastnoručního/ověřené podpisu

Ověřený vlastnoruční podpis

Zaručení podepisující
osoby

5/5

Zachycení obsahu
jednání

5/5

ELEKTRONICKÉ PODPISY PŘED SOUDY

Prokazování podpisu

Osoba, která spoléhá na podpis **musí prokázat, že podpisu podepsala příslušná strana (je-li namítána).**

Technologicky je možné u el. podpisů zjistit, že byl podpis připojen. Je však často problém prokázat, kdo ho vytvořil.

Platnost jednání se však nezkoumá vždy, ale pouze pokud je sporná anebo pokud je podmínkou platnosti (spotřebitelské úvěry).

Prokazuje se podpůrnými prostředky.

Doba temna

Období před eIDAS

23 Cdo 1593/2012 – Změna smlouvy emailem

Email bez zaručeného el. Podpisu nelze považovat za písemnou dohodu

II ÚS. 2250/14 – uzavření splátkového kalendáře

Splátkový kalendář dohodnutý emailem nesplnil písemnou formu

26 Cdo 1230/2019 – námitky proti výpovědi nájmu

Obligaturní písemná forma není dodržena, pokud email nemá elektronický podpis

Německo – 23 U 3798/11

Písemná smlouva je dodržena pouze s el. podpisem

Spása jménem eIDAS

Anebo ne?

Naprostá většina argumentů rozhodovací praxe by neměla být použitelná ve světle účinnosti eIDAS. ALE:

Rozhodovací praxe ve věci spotřebitelských sporů:

- Písemnost nelze podepsat prostým elektronickým podpisem – pouze uznávaným el. Podpisem je možné zaručit identitu podepisujícího;
- Log podepisování neobsahuje důkazy o podpisu (zaručeného či kvalifikovaného)
- Prostý podpis nemá účinky vlastnoručního, protože tyto účinky má pouze kvalifikovaný

Akademické názory a výklady:

Poměrně intenzivně se do podpisů opírají i některé akademické proudy, které kopírují závěry soudů. Jsou to však proudy z řad soudců

JAK ZÍSKAT KVALIFIKOVANÝ EL. PODPIS

KVALIFIKOVANÝ ELEKTRONICKÝ PODPIS

- Nutné dvě složky:
  - Vydání kvalifikovaného certifikátu
  - Vydání kvalifikovaného prostředku
- Využití certifikační autority
  - V dnešní době lze již zcela on-line
  - V řádu stovek až tisíců Kč
  - Cílem je autoritativní ověření identity a zajištění důvěryhodného procesu vytváření prostředků pro podepisování

ZARUČENÝ ELEKTRONICKÝ PODPIS

- Užitečný tam, kde se můžeme spolehnout na vydavatele
- Např. pro vnitrofiremní transakce
- Společnost zřídí vlastní certifikační autoritu, která na základě interních pravidel vydává certifikáty pro el. Podpisy
- Systém kořenové a podřízených autorit a koncových uživatelů
- Vše zcela zdarma, bez povolování či nutnosti komunikace s dodavateli, a přizpůsobitelné na míru situaci

JAKÉ PODPISY ZVOLIT PRO RŮZNÉ OBLASTI

HR – VZNIK, ZMĚNA & ZÁNİK DOHODOU

- Nutno rozlišovat:
  - Právní jednání v elektronické podobě
  - Právní jednání pomocí prostředků elektronické komunikace
  - Doručování elektronickými prostředky
- Vznik pracovního poměru, změna a zánik dohodou:
  - Bez **problému možné v elektronické podobě** – standardní úprava
  - Nutná **písemná forma** - standardní úprava
  - Nutno **zaslat na soukromou elektronickou adresu** zaměstnance – specifická úprava; může se jednat i o cloud
  - Možnost zaměstnance **odstoupit do 7 dnů od dodání** – specifická úprava; odstoupení opět písemně

HR – SPECIÁLNÍ ÚPRAVA DORUČOVÁNÍ

- Vztahuje se na:
  - Výpověď, okamžité zrušení, zrušení ve zkušební době a další písemností týkajících se skončení pracovního poměru (kromě dohody)
  - Odvolání vedoucího zaměstnance či vzdání se takového místa
  - Mzdový výměr, platový výměr
- Vždy nutno podepsat
- **Datovkou:**
  - Kdykoli, pokud není znepřístupněná; platí fikce doručení (10 dnů)
- **E-mailem zaměstnavatel → zaměstnanec**
  - Samostatný písemný + uvedení adresy + poučení; odvolatelný!
  - Požadavek na uznávaný elektronický podpis
  - Doručení potvrzením, jinak fikce 15 dnů, ledaže explicitně nebylo doručeno
- **E-mailem zaměstnanec → zaměstnavatel**
  - Na adresu, kterou zaměstnavatel pro tento účel oznámil
  - Doručení potvrzením, jinak fikce 15 dnů, ledaže explicitně nebylo doručeno

OBCHODNÍ VZTAHY

- **Není-li požadavek písemné formy:**
  - Není právně vzato nutné „podepisovat“, ale standardně se tak činí z důvodů důkazních
  - Možné zvolit libovolnou variantu elektronického podpisu, včetně prostého
  - Zásadní je zvážení rizika případného neprokázání
- **Je-li požadavek písemné formy:**
  - Všude po EU zajisté kvalifikovaný elektronický podpis
  - Jinak speciální úpravy jednotlivých členských států
- **Pozor na rozhodné právo**

OBCHODNÍ VZTAHY – ROZHODNÉ PRÁVO

- Pro EU harmonizovaná úprava, velmi velkorysé pojetí
- Mezinárodní prvek, ale zástupci podepisují v **jednom státě**: právo daného státu
- Zástupci v **různých státech**: právo smlouvy nebo právo jedné ze zemí, kde bylo jednáno, nebo právo jednoho z účastníků
- **Jednostranné jednání**: právo smlouvy nebo právo země, kde bylo jednáno, nebo práva dle bydliště jednajícího
- Výjimky:
  - Spotřebitelé, pokud se na ně podnikatel zaměřuje nebo má ve státě spotřebitele provozovnu → pak vždy právo spotřebitele
  - Nemovitosti → právo státu, kde se nemovitosti nachází

KOMUNIKACE S OVM

- V ČR:
  - Datová schránka
  - Uznávaný elektronický podpis
- Po EU určitě i kvalifikovaný elektronický podpis
- Jinak speciální úprava jednotlivých států

VÝBĚR Z Q&A

ODPOVĚDI NA OTÁZKY, KTERÉ NEVYPLÝVAJÍ Z JINÝCH SLIDŮ

- K autorizaci velkých el. příloh je variantou použít el. pečeť/el. Časové razítko
- Podpis se vždy váže na FO. Neexistuje podpis PO.
- Razítko není podstatná náležitost a může být nahrazen v textu smlouvy (je to pouze zvyklost)
- Orgány veřejné moci by měly přijímat el. Podání datovou schránkou i bez podpisu (datová schránka má fikci podpisu)
- Koncem platnosti kval. el. podpisu není zneplatněna písemnost, pouze snížena jeho důkazní síla. Je možné řešit úpravou procesu aktualizace podpisů na dokumentech
- Zaručený podpis BankID Sign není kvalifikovaný el. podpis, má ale významnou důkazní váhu
- Podpis na tabletu (ale i biometrické podpisy) mají váhu prostého el. Podpisu – mohou mít však zvýšenou důkazní hodnotu. Na druhou stranu tímto předáváte druhé straně svá neměnitelná biometrická data a hrozí zneužití

VÝBĚR Z Q&A

PŘÍKLADY DOKUMENTŮ PODEPSANÝCH KVAL. EL. PODPISEM

kvalifikovaný elektronický podpis

Podpisy

Podpísáno a všechny podpisy jsou platné. **Panel podpisu**

Podpisy

Ověřit vše

Rev. 1: Podepsal(a): [redacted]

Podpis je platný:
Zdroj důvěry získán z Adobe Approved Trust List (AATL) a European Union Trusted Lists (EUTL).
Toto je kvalifikovaný elektronický podpis podle nařízení EU 910/2014

Vlastnosti podpisu

Podpis je PLATNÝ, podepsaný uživatelem [redacted]

Čas podepsání: 2020/02/02 17:44:06 +02'00'

Zdroj důvěry získán z Adobe Approved Trust List (AATL) a European Union Trusted Lists (EUTL).
Toto je kvalifikovaný elektronický podpis podle nařízení EU 910/2014

Důvod: Tento dokument je určen pro potřeby výuky a testování

Přehled platnosti

Tento dokument se od aplikování tohoto podpisu nezměnil.

Autor certifikátu určil, že v tomto dokumentu je povoleno vyplňování formulářů, podepisování a přidávání poznámek. Žádné další změny nejsou povolené.

Prohlížeč certifikátu

Tento dialog vám umožňuje zobrazit podrobnosti o certifikátu a celém řetězci jeho vydání. Podrobnosti odpovídají vybrané položce.

Zobrazit všechny nalezené certifikační cesty

A Qualified 2 CA/RSA 02/2016 Přehled Podrobnosti Odvolání Důvěryhodnost Zásady Právní upozornění

Vydal(a): ICA Qualified 2 CA/RSA 02/2016
První certifikační autorita, a.s.

Platný od: 2019/10/17 06:58:23 +02'00'

Platný do: 2020/10/16 06:58:23 +02'00'

Zamýšlené použití: Digitální podpis, Neodvolatelnost, Ochrana e-mailu

Tento certifikát splňuje podmínky nařízení EU 910/2014, příloha 1

Privátní klíč patřící k tomuto certifikátu je umístěn v zařízení QSCD (Qualified Signature Creation Device)

podpis je založen na kvalifikovaném certifikátu

byl využit kvalifikovaný prostředek / QSCD (soukromý klíč je umístěn na QSCD)

VÝBĚR Z Q&A

PŘÍKLADY DOKUMENTŮ PODEPSANÝCH KVAL. EL. PODPISEM

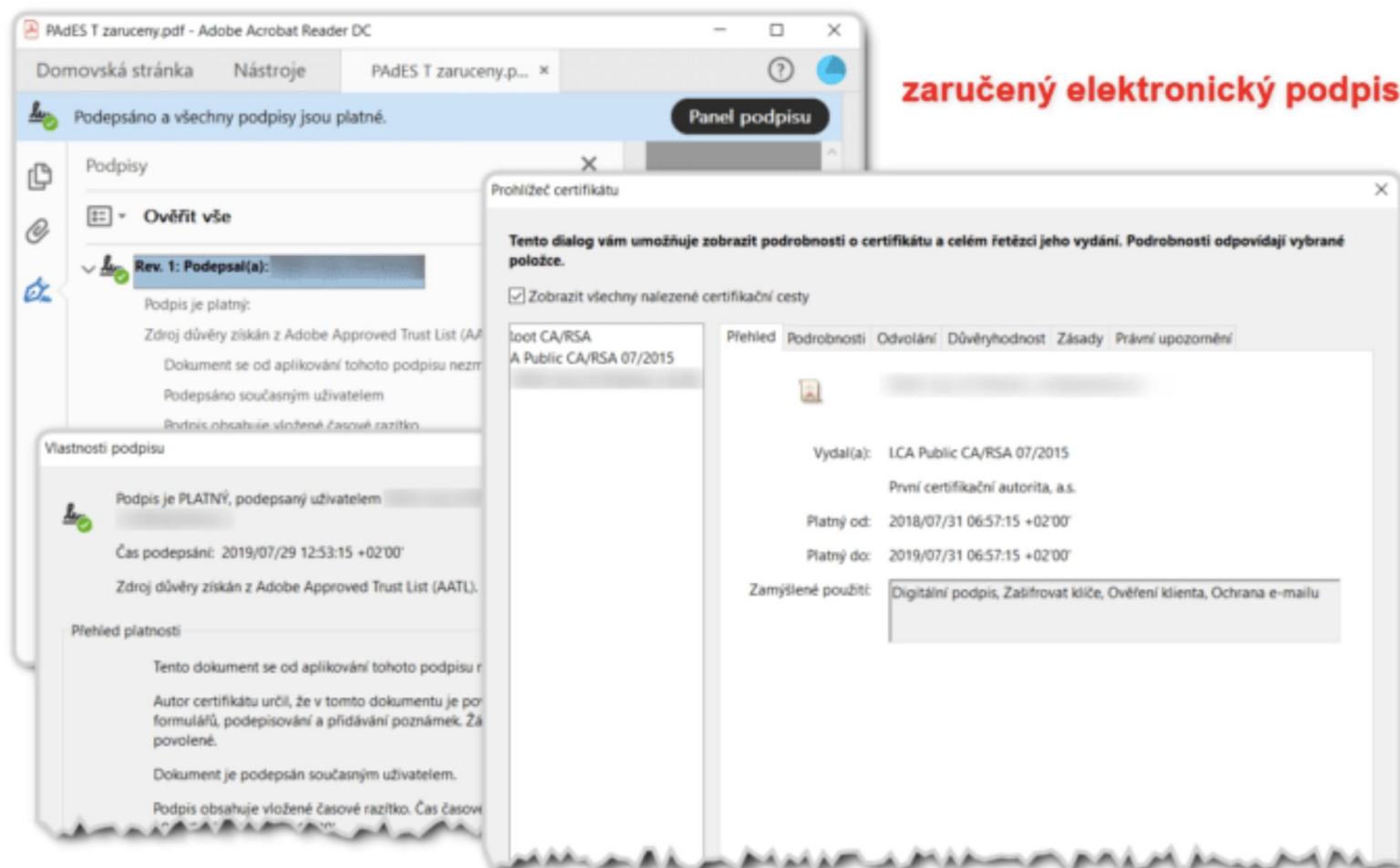
The image shows a screenshot of Adobe Acrobat Reader DC. The main window displays a document titled "T uznavany neviditelny.pdf". A blue banner at the top states "Podepsáno a všechny podpisy jsou platné." (Signed and all signatures are valid). Below this, the "Podpisy" (Signatures) panel shows a signature by "RNDr. Ing. Jiří Peterka" with a status of "Podpis je platný" (Signature is valid). A "Vlastnosti podpisu" (Signature Properties) dialog box is open, showing details such as the signature being valid, the source of trust being the European Union Trusted Lists (EUTL), and the signing date and time. A "Prohlížeč certifikátu" (Certificate Viewer) dialog box is also open, displaying the certificate details for "RNDr. Ing. Jiří Peterka". The certificate is issued by "PostSignum Qualified CA 3" and is valid from 2019/02/28 to 2020/03/19. A blue callout box points to the certificate viewer with the text "podpis je založen na kvalifikovaném certifikátu" (signature is based on a qualified certificate). To the right of the certificate viewer, a blue text box reads: "český" uznávaný elektronický podpis (zaručený elektronický podpis, založený na kvalifikovaném certifikátu) (Czech recognized electronic signature (guaranteed electronic signature, based on a qualified certificate)).

**"český" uznávaný elektronický podpis
(zaručený elektronický podpis,
založený na kvalifikovaném certifikátu)**

podpis je založen na kvalifikovaném certifikátu

VÝBĚR Z Q&A

PŘÍKLADY DOKUMENTŮ PODEPSANÝCH KVAL. EL. PODPISEM

CO SE DO PREZENTACE NEVEŠLO A CO NAŠI KLIENTI ŘEŠÍ?

Bohužel – čas byl neúprosný a všechna témata jsme nestihli. Pokud byste však měli zájem se doptat na následující oblasti, neváhejte se ozvat!

- Jak komunikovat s orgány veřejné moci?
- Jak z el. podpisu udělat ověřený podpis?
- Jak nastavit procesy ve firmě, aby byly užívány správné formy podpisů pro vhodné právní jednání?
- Jaké jsou další sektorové výjimky pro podepisování na dálku (mimo HR)?
- Jaký je rozdíl mez vlastnoručním podpisem (neelektronickým) a nižšími úrovněmi el. podpisů?
- Jak využít zaručené podpisy pro ochranu před únikem dat a autorizaci ve společnostech?

A další...

OTÁZKY?

telefon: **774 123 354**
email: **barton@martins.law**

telefon: **722 965 737**
email: **loucka@martins.law**

DĚKUJEME ZA POZORNOST